

گزارش شهرآرا درباره حال و روز «میرک» که درهایش به روی علاقه مندان بسته است

وضعیت مبهم نگارخانه جریان ساز مشهد

شکیبا افخمی راد

چند سالی می شود که وقتی خبر برگزاری نمایشگاه‌های مختلف در نگارخانه‌های شهر منتشرمی‌شود،جای‌نگارخانه‌میرک قدیمی‌ترین نگارخانه مشهد، در میان آن‌ها خالی است، نگارخانه‌ای که پاتوق بسیاری از اهالی هنر بوده‌ومکانی جریان سازشناخته‌می شده‌است. این نگارخانه که در مجتمع فرهنگی هنری صاحب الزمان^(ع) قرار دارد، مکانی دولتی که فرصت خوبی برای هنرمندان شهر فراهم کرده‌بودتابا هزینه‌های کمتر بتوانند آثارشان را به نمایش بگذارند. اما تقریباً از اوایل دههٔ ۹۰ دوران افول نگارخانه شروع شد.به‌طوری‌که بعد از مدتی میرک تعطیل شد. هاله‌رهنما، پژوهشگر هنر، سال ۱۳۹۵ برای نوشتن پایان‌نامه خود با موضوع «بررسی مقایسه‌ای نگارخانه‌های مجازی بانگارخانه‌های فیزیکی در شهر مشهد»، وضعیت نگارخانه‌های مختلف را بررسی کرده بود که با غیرفعال بودن میرک روبه رو شده بود. رهنما در این باره می‌گوید: «آن زمان به سراغ مدیران اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی رفته‌م که در جواب گفتند میرک در حال تغییرات و بازسازی است، البته موضوعات دیگری چون نبودن موقعیت مکانی و کم شدن رفت و آمد در مسیر نگارخانه را نیز به عنوان دلایل تعطیلی این مکان مطرح کردند.»نگارخانه میرک بعد از دو سال بعد از تحقیقات رهنما و در اسفند ۱۳۹۷ بعد از سه سال تعطیلی، بازگشایی شد اما این بازگشایی دوام چندانی نداشت و بعد از برگزاری چند نمایشگاه جسته‌وگريخته بار دیگر درهای قدیمی‌ترین نگارخانه شهر بر روی علاقه مندان بسته شد. به نظر می‌رسد مسئولان فرهنگی و هنری شهر هنوز برای بازگشایی این مکان که بخشی از هویت مشهد محسوب می‌شود، دغدغه‌ای ندارند. از این روبه سراغ چندهنرمندشهرمان رفته ایم تا گذشته پرفرورق میرک را یادآوری کنند و از ظرفیت‌هایی بگویند که این نگارخانه می‌تواند در اختیار هنرمندان قرار دهد. در این گزارش همچنین از مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضی، آخرین وضعیت میرک را پیکیری کرده ایم.

- احیای دوباره با مدیریت اهالی هنر

حسین خیامی خوشنویس مشهدی، حدود شش سال نظارت بر آثاری را که برای نمایش به نگارخانه میرک می‌آمده، برعهده داشته است. هنرمندی که دوران اوج فعالیت‌های این نگارخانه را به خوبی به یاد دارد. او با نام بردن از میرک به عنوان قدیمی‌ترین نگارخانه مشهد، پیشینه‌ای از این مکان پیش چشممان می‌گذارد: «نگارخانه میرک در سال‌های قبل، مرکزی برای فعالیت هنرمندان مشهد محسوب می‌شد، مرکزی که مسئولش را اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی انتخاب می‌کرد. اما تقریباً از سال ۱۳۸۲ که کانون هنرمندان خراسان تشکیل شد، این نگارخانه زیر مجموعه کانون هنرمندان قرار گرفت. بر این اساس، کسانی که مسئولیت اداره آثار برعهده می‌گرفتند، همگی از فارغ التحصیلان و کارشناسان هنری بودند. من نیز آن زمان مدیرمسئول کانون هنرمندان بودم و نظارت بر آثاری را که برای برگزاری نمایشگاه می‌آمد، برعهده داشتم».

به گفته او در میان سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ به جز زمان‌هایی مانند ماه مبارک رمضان و دهه اول محرم که تعطیلی پیش می‌آمد و نمایشگاه برگزار نمی‌شد، نگارخانه میرک فعال بود، چون مدیریت آن برعهده خود اهالی هنر بود. این هنرمند یادآوری می‌کند: به یاد دارم هر زمان که نمایشگاه‌ها و طلبانه‌ای برگزار نمی‌شد، با برخی دوستان تماس می‌گرفتم و می‌گفتم این هفته نگارخانه خالی است و می‌توانیم نمایشگاهی برگزار کنیم. آن‌ها هم نه نمی‌گفتند و آثارشان را می‌آوردند، بنابراین فعالیت میرک چشمگیر شده بود.

خیامی با اشاره به دوران افول نگارخانه میرک می‌گوید: از سال ۱۳۹۰ مسئولیت اداره نگارخانه از کانون هنرمندان گرفته شد و دوباره به دست اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی افتاد. من هم از اینکه در آن دوره چه گذشت، اطلاع زیادی ندارم.

به نظر او علت این افول، برداشته شدن دست حمایتی وزارت خانه فرهنگ و ارشاد اسلامی از سر هنرو هنرمندان و هزینه کردن بودجه‌های هنری در مسیرهای دیگر به هنر بوده است.

خیامی با تاکید بر ضرورت احترام گذاشتن به میرک به عنوان نگارخانه ای قدیمی می‌گوید: کسانی که می‌خواهند این نگارخانه را اداره کنند، باید اهل هنر باشند نه افراد اداری. همچنین آن‌ها باید جنبه خدایی کارشان را در نظر بگیرند و با جان و دل کار کنند تا میرک بتواند احیا شود.

از این هنرمند نظرش را در باره واگذاری میرک به بخش خصوصی که یکی از گزینه‌های مطرح شده مدیران فرهنگی است، می‌پرسیم که می‌گوید موافق این اتفاق نیست. به گفته او این روزها هزینه‌ها افزایش یافته است و دست هنرمندان از زمین و آسمان کوتاه است، از این رو اگر قرار باشد میرک واگذار شود و برای برگزاری نمایشگاه از هنرمندان پول بگیرند، بهتر است درش بسته بماند.

- استفاده از میرک به عنوان موزه نگارخانه

محمد ابوترابی، هنرمند نقاش، میرک را اولین نگارخانه مشهد می‌داند که در سرتاسر ایران شناخته می‌شده است، اما به نظر او سیاست‌های اداره کل ارشاد استان و رونق گرفتن فعالیت نگارخانه‌های خصوصی، باعث به حاشیه رفتن میرک شده است. در واقع نگارخانه‌هایی که به روز بودند و به

فروش آثار و اقتصاد هنر نیز توجه می‌کردند، زیاد شده‌اند. هنرمندان هم بیشتر به برگزاری نمایشگاه در این مکان‌ها علاقه نشان دادند تا هم آثارشان به نمایش گذاشته شود، هم از این محل درآمدزایی داشته باشند. ابوترابی یکی دیگر از علت‌های به حاشیه رفتن میرک را موقعیت جغرافیایی آن و راحت نبودن رفت و آمد برای بازدیدکنندگان می‌داند و می‌گوید: فیلتر تفیک کمتر بود و جاری پارک ماشین‌ها وجود داشت اما الان موقعیت میرک مانند گذشته نیست. این نقاش همچنین گمان می‌کند شاید اداره کل ارشاد نمی‌توانسته است پاسخ‌گوی هزینه‌های نگهداری، مدیریت و.... نگارخانه میرک باشد. از این رو این نگارخانه به سمت تعطیلی رفته است.

به نظر او نگارخانه میرک نمی‌تواند به رونق گذشته خود

باز گردد؛ چون توانایی رقابت با دیگر نگارخانه‌های شهر را ندارد، با این حال باید به عنوان یادگاری از آن نگهداری کرد، چون این نگارخانه مکانی است که سال‌های سال میزبان هنرمندان برجسته و آثارشان بوده است. ابوترابی پیشنهاد می‌دهد: از این مکان باید به عنوان موزه -نگارخانه استفاده شود. به طور مثال می‌توان آثار هنرمندان برجسته شهر را خرید و در آنجا که نگارخانه‌ای دائمی و موزه‌ای کوچک است، به نمایش گذاشت. به این ترتیب میرک پایرجا خواهد ماند. وی با اشاره به قدمت چندین و چندساله میرک بیان می‌کند: ما باید آثار تاریخی و گذشته‌مان را به عنوان یک منبع و شناسنامه حفظ کنیم. نگارخانه میرک هم شناسنامه نگارخانه‌های مشهد و پشتوانه هنری ماست؛ مکانی که می‌توانیم دانشجویان را به آن ارجاع دهیم و از روند تکامل نگارخانه‌ها بگوئیم.

ابوترابی یادآوری می‌کند: متأسفانه سیاست‌های غلط، بی توجهی، نگرش‌های جدید که نمی‌تواند مسائل را تحلیل کند، مسائل مادی و اقتصادی این مرکز و... نیز دست به دست هم داده است تا چنین مکانی که جزو تاریخ ماست، به حاشیه

رانده شود و از آن فقط اسمی باقی بماند.

- مشکل بودجه و اعتبار

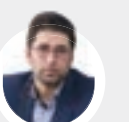
مرتضی لطفی، عکاس مشهدی، نیز دوران پرفرورق نگارخانه میرک را یادآوری می‌کند: دورانی که هنرمندان و علاقه‌مندان استقبال زیادی از این مکان می‌کردند و اداره فرهنگ و ارشاد هم به میرک بها می‌داد و از آن حمایت می‌کرد. اما به گفته او بعد از یک دوره، توجه اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی به نگارخانه کمتر شد تا اینکه قراردادی با کانون هنرمندان بسته و اداره میرک به این کانون سپرده شد. لطفی توضیح می‌دهد: آن زمان نمایشگاه‌های مختلفی در میرک برگزار می‌شد تا اینکه با کاهش دوباره حمایت‌های

مرغزی لطفی، عکاس مشهدی، نیز دوران پرفرورق نگارخانه میرک را یادآوری می‌کند: دورانی که هنرمندان و علاقه‌مندان استقبال زیادی از این مکان می‌کردند و اداره فرهنگ و ارشاد هم به میرک بها می‌داد و از آن حمایت می‌کرد. اما به گفته او بعد از یک دوره، توجه اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی به نگارخانه کمتر شد تا اینکه قراردادی با کانون هنرمندان بسته و اداره میرک به این کانون سپرده شد. لطفی توضیح می‌دهد: آن زمان نمایشگاه‌های مختلفی در میرک برگزار می‌شد تا اینکه با کاهش دوباره حمایت‌های

حل مشکلات میرک، زمان بر است

اشاره می‌کند. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی آخرین وضعیت نگارخانه میرک به سراغ محمد حسین زاده، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضی، می‌رویم اما جواب قطعی در یافت نمی‌کنیم. او مشکلات ساختمانی میرک را یکی از دلایل تعطیلی این نگارخانه می‌داند، مشکلاتی که به گفته او در صورت همکاری و تعامل شهرداری حل می‌شود و نگارخانه می‌تواند فعالیتش را از سر بگیرد. حسین زاده همچنین به مشکلات حقوقی نگارخانه میرک در مجتمع فرهنگی هنری صاحب الزمان^(ع)

برای پیگیری مطالبه هنرمندان و آخرین وضعیت نگارخانه میرک به سراغ محمد حسین زاده، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضی، می‌رویم اما جواب قطعی در یافت نمی‌کنیم. او مشکلات ساختمانی میرک را یکی از دلایل تعطیلی این نگارخانه می‌داند، مشکلاتی که به گفته او در صورت همکاری و تعامل شهرداری حل می‌شود و نگارخانه می‌تواند فعالیتش را از سر بگیرد. حسین زاده همچنین به مشکلات حقوقی نگارخانه میرک در مجتمع فرهنگی هنری صاحب الزمان^(ع)

ارشاد، فعالیت نگارخانه کم‌رنگ شد. تاجایی که کارکنان آنجا بدون دریافت دستمزد به کارشان ادامه می‌دادند. البته کانون پیوسته از اداره ارشاد برای رفع مشکلات مطالبه می‌کرد اما این اداره توجهی نمی‌کرد و این بی توجهی در نهایت به تعطیلی میرک و بعد هم کانون هنرمندان منجر شد. مدیراسبق کانون هنرمندان خراسان رضی مشکل اصلی میرک را نداشتن بودجه و اعتبار می‌داند و می‌گوید: با وجود آنکه این روزها نگارخانه‌های خوبی در شهر دایر است و مشغول فعالیت هستند، ما با هم به نگارخانه میرک نیاز داریم.

به نظر این هنرمند اگر مسئولان همت کنند تا دوباره با برنامه ریزی مشخص میرک فعالیتش را از سرگیرد، اتفاقات خوبی رخ خواهد داد. لطفی می‌گوید: در دوره‌ای مسئولان پیشنهادمی‌دادند برای جبران هزینه‌های میرک، از هنرمندان پول بگیریم و به نوعی خود کفا شویم اما این اتفاق عملی نبود، چون میرک فرصتی خوب برای هنرمندانی بود که بنیه مالی چندانی برای هزینه کردن نداشتند.

او با اشاره به هزینه‌های سنگین برگزاری نمایشگاه در این روزها می‌گوید: نمایشگاه‌ها درآمد خاصی برای هنرمندان ندارند و برگزاری آن‌ها هزینه بر است. در این شرایط اگر میرک احیا شود، می‌تواند جایگاه ویژه‌ای در میان نگارخانه‌های شهر پیدا کند و به هنرمندان کمک کند تا فعال تر شوند.

- ضرورت بازنگری در فعالیت نگارخانه‌ها

حسین طالبی، نقاش مشهدی، نیز درباره تعطیلی نگارخانه میرک و اهمیت بازگشایی آن جوای می‌شویم که ما را با مشکلات ریشهای تری در باره نگارخانه‌های شهر آشنا می‌کند. او از وضعیت فعالیت نگارخانه‌ها ناراضی است و می‌گوید: اگر قرار به بازگشایی باشد، باید برنامه مشخصی برای آن تدوین شود. طالبی یادآوری می‌کند: نگارخانه میرک در زمان فعالیت، بودجه و پشتیبانی از سایر نگارخانه‌های شهر داشت. علتش هم دولتی بودن آن و نداشتن مدیر در یک دوره زمانی بود.

به نظر این هنرمند، نگارخانه میرک نیاز به یک مدیر دلسوز دارد که حقوق کافی بگیرد و انگیزه فعالیت داشته باشد. همچنین باید بودجه‌ای برای این مکان در نظر گرفته شود تا ساختمانش بازسازی و استاندارد شود. در غیر این صورت کسی آنجا نمایشگاه برگزار نخواهد کرد. او همچنین حضور مدیری آگاه را که ثروتمندان و کلکسیون دارها را بشناسد، در تمام نگارخانه‌های مشهد ضروری می‌داند و می‌گوید: نگارخانه داران به همان پول ورودی که از هنرمند می‌گیرند، قانع هستند و تلاشی برای فروش رفتن آثار نمی‌کنند. درحالی‌که اگر می‌خواهند هنرمندان به برگزاری نمایشگاه رغبت پیدا کنند، باید فعال تر باشند و حداقل یک تابلوی آن‌ها را به فروش برسانند.

به گفته طالبی، نگارخانه‌ها باید به صورت تخصصی اداره شوند و حتی مواقعی که تقاضایی برای برگزاری نمایشگاه ندارند، نباید تعطیل باشند. مثلاً می‌توانند به صورت رایگان نمایشگاه افتتاحی برگزار کنند تا هنر را بیشتر تبلیغ کنند.

بازآفرینی زیرساخت‌های هنری

تسهیل و ایجاد زمینه فعال شدن بخش خصوصی در توسعه نگارخانه‌هاست که با مرکزیت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و هماهنگ شدن دستگاه‌های گوناگونی چون شهرداری، نیازمند پیگیری است. وظیفه دوم، ورود بخش‌های دولتی توانمند به تاسیس نگارخانه‌های دولتی پیشرفته و برخورد از امکانات روز است تا به شکل حمایتی در اختیار هنرمندان قرار گیرد و زمینه ارائه و فروش آثارشان را فراهم کند.

پیگیری متوازن این دو وظیفه، می‌تواند به مرور زمان تحولی را در زیرساخت‌ها و در نتیجه آن، ارتقای سواد هنری جامعه و البته ارتقای معنوی و فرهنگی شان ایجاد کند. امروز در مشهد مقدس نیازمند زنده ساختن و بازآفرینی فضاهای فرهنگی خاطره انگیز در چارچوب‌هایی چون نگارخانه‌ها هستیم. مجتمع فرهنگی صاحب الزمان مشهد به دلیل سالن نمایش قدیمی‌اش و نگارخانه میرک، جزو مجموعه‌هایی است که در صورت برداشتن موانع، می‌تواند نقشی بایسته در توانمندی‌های هنری مشهد ایفا کند. فضای مناسب و وسیع نگارخانه‌ای، قرار داشتن در بافت فرهنگی شهر،

محمدجواد استادی پژوهشگر مطالعات فرهنگی

اهمیت دارد که در بند اهداف تأسیس نگارخانه‌ها در قانون مربوط، کوشش برای ارتقای آشنایی مردم با آثار هنری و اشاعه مفاهیم و ارزش‌های فرهنگی و هنری ذکر شده است.

مشهد مقدس با توجه به ویژگی‌های گسترده‌ای چون تنوع کم نظیر فرهنگی، پذیرش تا ۳۰ میلیون زائر در هر سال، مرکزیت به عنوان قطب مهم دانشگاهی، صنعتی و فرهنگی، برخورداری از ظرفیت‌های بین‌المللی و از همه‌بالارزش‌تر، انگاره بی‌بدیل زبارت، نیازی جدی به توسعه فضاهای هنری به ویژه نگارخانه‌ها دارد. دولت دو وظیفه مهم در این زمینه برعهده دارد. وظیفه نخست

شماره ۱۴۴۴، تیر ۱۴۰۲، ۱۳ آذر ۱۴۰۲، شماره ۲۳۰۰

SHAHRA NEWS.IR

فرهنگ و هنر

خبر ویژه

هنرمند مشهدی پرتره سردار سلیمانی را برای کمک به زلزله‌زدگان

افغانستان به حراج گذاشت

حاج قاسم؛ ناجی زلزله‌زدگان افغانستان

گروه فرهنگ و هنر

محمد رضا میری، نقاش و گرافیست مطرح مشهدی، به تازگی پرتره‌ای را از سردار سلیمانی در صفحه اینستاگرامش منتشر کرده و نوشته است که این اثر را با قیمت پایه ۱۴ میلیون تومان به نفع زلزله‌زدگان افغانستان به حراج گذاشته است.

این اثر باتکنیک رنگ روغن در ابعاد ۷۰×۱۰۰ سانتی متر نقاشی شده است و تا تاریخ ۲۰ تیر به بیشترین پیشنهاد فروخته می‌شود. او همچنین توضیح داده است که مبلغ فروش اثر زیر نظر خیردار به حساب امدادگران فعال در افغانستان واریز خواهد شد.

میری که در سال ۹۹ چهره برتر هنر انقلاب اسلامی معرفی شد، درباره دلیل به فروش گذاشتن اثری در باره سردار سلیمانی به شهرآرا گفت: ممکن بود سایر آثارم مخاطبان نپسندند. اما تصویر سردار سلیمانی چون دوست داران بسیاری دارد، امکان فروشش بیشتر است. وقوع زلزله‌ای با قدرت ۷/۱ ریشتر در افغانستان، دست‌کم هزار و ۵۰۰ کشته و ۲ هزار زخمی برجای گذاشت. این زلزله با مباد ۴۴ کیلومتری شهر خوست در جنوب شرق افغانستان و در عمق ۵۱ کیلومتری زمین رخ داد.

اخبار هنری مشهد

درخشش مشهدی‌ها در یک رویداد بین‌المللی

در آیین پایانی بیست و هفتمین جشنواره بین‌المللی تئاتر کودک و نوجوان در روز گذشته در شهر همدان، هنرمندان مشهدی در بخش نوجوان درخشیدند. در این مراسم، تندیس جشنواره، دیپلم افتخار و جایزه نقدی به امید سحر موسوی برای موسیقی، مهدی شریفی برای طراحی صحنه و محمد جهان‌پا برای کارگردانی نمایش «آش آشتی‌کنان» تقدیم شد. همچنین مهناز آسوده و فرشاد قاسمی در بخش بازیگری زن و مرد برای بازی در نمایش «آش آشتی‌کنان، لوح تقدیر و جایزه نقدی را از هیئت داوران کسب کردند. تئاتر، «آش آشتی‌کنان» به کارگردانی آقای محمد جهان‌پا توانست عنوان اثر برگزیده بخش نوجوان این جشنواره را کسب کند.

اگران «دست انداز» بازیگر مشهدی در پاییز

فیلم «دست انداز»

بازی سعید توکل، بازیگر تئاتر، تلویزیون و سینمای مشهد، برای اکران در اوایل پاییز آماده می‌شود. او در این فیلم به کارگردانی کمال تبریزی در کنار رضا کیانیان، دیگر بازیگر سرشناس مشهدی،

و نقش جوانی و میان‌سالی یک نیروی انتظامی را بازی می‌کند. توکل، که به انتخاب حبیب رضایی به این پروژه معرفی شده است، در سال ۹۸ مقابل دوربین تبریزی رفت. مراحل فنی این کار تایک سال بعد در دوران شیوع کرونا ادامه داشت.

خوانش «به خاطر یک لبخند» در مشهد

نمایش «به خاطر یک لبخند» امروز سه شنبه ساعت ۱۷ در مکتب بافت در بولوار وحدت خوانش می‌شود. در این نمایش پیوستگی حیقه‌قلعه‌ای و کارگردانی محمد برومند، مهران مطیع، علیرضا قبادی، احسان صبور جنتی، ویدا ضمیری اخلاقی و امیر طریفیان، به عنوان خان‌شگر فعالیت می‌کنند.

۲ بازیگر مشهدی در «مکعب خاکستری»

آرژو حاتمی و پویا فیاضی، بازیگران جوان دانشگاه فردوسی مشهد، در جشنواره‌های تئاتر کوتاه‌عنوانین زیادی را کسب کرده‌اند. این دو بازیگر جوان که هم‌اکنون در تهران در عرصه هنرهای نمایشی تحصیل می‌کنند، به تازگی در فیلم کوتاه «مکعب خاکستری» به ایفای نقش می‌پردازند. این فیلم به کارگردانی منیره توننده جانی که در بخش تجربی هجدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه دانشجویی نبال به نمایش درمی‌آید، در روزهای یازدهم تیرماه، ساعت ۱۴ و هفدهم تیرماه، ساعت ۱۸ در تالار فارابی، پردیس هنرهای کاربردی دانشگاه هنر اکران می‌شود.